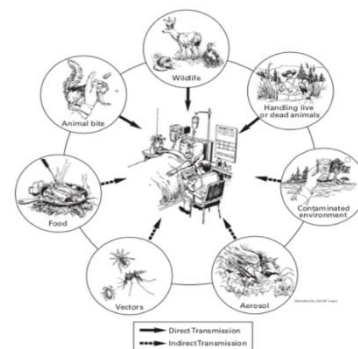

Zoönosen binnen de dierenartsenpraktijk

Indien een infectieziekte kan worden overgedragen van dier op mens spreekt men van een zoönose. Enkele voorbeelden van in Nederland voorkomende zoönosen zijn vogelgriep, ziekte van Lyme, salmonellose en Q-koorts [1]. Zoönosen kunnen op 6 manieren worden overgedragen van dier op mens [2]:

- Directe transmissie door contact met levende of dode dieren
- Directe transmissie door verwondingen (bijten/krabben)
- Directe transmissie door wilde dieren
- Indirecte transmissie door middel van een gecontamineerde omgeving
- Indirecte transmissie door verspreiding via aerosolen
- Indirecte transmissie door de aanwezigheid van vectoren
- Indirecte transmissie door besmet voedsel

Figuur 1: Transmissieroutes zoönotische agentia [2]

Veel voorkomende transmissieroutes binnen de dierenartsenpraktijk

Binnen de dierenartsenpraktijk vormen direct contact met levende en dode dieren, aerosolen en verwondingen door dieren de grootste risicofactoren voor de overdracht van zoönosen. Deze infectieroutes zullen hieronder kort worden toegelicht.

Direct contact met levende en dode dieren

Zoönosen kunnen worden overgedragen door direct contact met een besmet dier. Ecthyma (*Ecthyma contagiosum*) en ringworm (*Trichophyton* en *Microsporum*) zijn voorbeelden van zoönosen die via direct contact kunnen worden overgedragen. Andere zoönosen worden overgedragen door contact met de excreta van dieren, zoals faeces, speeksel, nasale secreta en urine. Deze excreta kunnen op het lichaam van het dier aanwezig zijn en kunnen via direct contact worden overgedragen. Ook het assisteren bij een verlossing kan door contact met vruchtwater zorgen voor de overdracht van verschillende ziekteverwekkers. Voorbeelden van zoönosen die via excreta worden overgedragen zijn: Brucellose (*Brucella*), Q-koorts (*Coxiella burnetti*) en Echinokokkose (*Echinococcus granulosus*)

Verwondingen veroorzaakt door dieren

Verwondingen door toedoen van een dier kunnen eveneens tot de overdracht van zoönosen binnen de dierenartsenpraktijk leiden. Denk aan bijt-, krab- of steekincidenten. Daarnaast kan een zoönose worden overgedragen als een eerder ontstane wond in aanraking komt met lichaamsvloeistoffen van een dier. De kans op overdracht van een zoönose is afhankelijk van het type ongeval, de diersoort en de achtergrond van het betreffende dier [3]. Dierziekten die via deze route kunnen worden overgedragen op de mens zijn o.a.: rabiës (*rabiësvirus*) en kattenkrabziekte (*Bartonella henselae*).

Verspreiding via aerosolen

Aerosolen zijn kleine stof- of vloeistofdeeltjes die in de lucht zweven. Deze deeltjes kunnen een rol spelen bij de overdracht van infectieziekten. In hoeverre ziekteverwekkers via aerosolen kunnen worden verspreid is afhankelijk van diverse factoren, waaronder de luchttemperatuur, luchtvochtigheid, de hoeveelheid licht en de pH in de lucht [4]. Voorbeelden van zoönosen die via aerosolen kunnen worden overgedragen zijn: New Castle Disease (aviaire paramyxovirus), vogelgriep (aviair influenzavirus) en pagegaienziekte (*Chlamydia Psittaci*).

Risico-inventarisatie en evaluatie

Risico-inventarisatie rondom zoönosen vormt een vast onderdeel van de Risico-inventarisatie en evaluatie (RI&E) van een dierenartsenpraktijk. Voor meer informatie m.b.t. RI&E binnen de dierenartsenpraktijk, kijk op <https://www.knmvd.nl/modules-van-de-knmvd/> of neem contact op met Sandra Sparenburg, juridisch beleidsmedewerker bij de KNMvD, via s.sparenburg@knmvd.nl.

Bronnen:

- [1] F. Vlaanderen *et al.*, 'Staat van Zoönosen 2018', 2019, doi: 10.21945/RIVM-2019-0185.
- [2] M. Friend, National Wildlife Health Center (U.S.), and U.S. Fish and Wildlife Service, *Disease emergence and resurgence: the wildlife-human connection*. Reston, Va.: U.S. Dept. of the Interior, U.S. Geological Survey, 2006.
- [3] Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu (RIVM), 'Richtlijn mogelijke blootstelling aan pathogene micro-organismen (en toxinen) ten gevolge van verwondingen door dieren'. <https://lci.rivm.nl/draaiboeken/dierenbeten>.
- [4] E. van Klink and M. Snijdelaar, '210 risicofactoren voor dierziekten'.